

# MARIAN PRYLIŃSKI „OJCIEC” (1871–1937). ZAPOMNIANY BOJOWIEC POLSKIEJ PARTII SOCJALISTYCZNEJ – FRAKCJI REWOLUCYJNEJ I ZASŁUŻONY MIESZKANIEC ŁĘCZYCY

## Abstrakt

Marian Pryliński urodził się we Włocławku lub Sompólnie w marcu 1871 r. Był członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej – Frakcji Rewolucyjnej. Prowadził w Dąbiu tajny magazyn broni, materiałów wybuchowych i prasy konspiracyjnej. Aresztowany przez władze carskie został zesłany na Syberię w 1914 r. Powrócił do kraju w 1922 r. i zamieszkał w Łęczycy. Czynn timer włączył się w życie społeczne i gospodarcze miasta. Dziś pozostaje postacią zupełnie zapomnianą.

**Słowa kluczowe:** Marian Pryliński, Łęczycza, Dąbie, Polska Partia Socjalistyczna, Syberia

Spacerując po cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Kaliskiej w Łęczycy możemy natknąć się na duży, lastrykowy grób rodziny Prylińskich (kwatery K). Wśród ledwie widocznych inskrypcji, poświęconych czterem pochowanym w nim osobom, odnajdziemy informacje o Marianie Prylińskim, z których wynika, że był on bojownikiem o wolność Polski, karany więzieniem i zesłany na Syberię.

Taki zapis musi zelektryzować historyka, szczególnie po weryfikacji, że postać ta nie występuje w monografii Łęczycy, ani w suplemencie do tej publikacji<sup>1</sup>. Co więcej, znawca Łęczycyjskiej nekropolii Mirosław Pisarkiewicz, w swojej „Historii grobami pisanej” wzmiankuje Prylińskiego tylko dwóch miejscach. Raz określa go mianem „zesańca syberyjskiego”, raz pisze o „bojowniku o wolność Polski, zesłany na Syberię”<sup>2</sup>. Innymi słowy wiedza autora nie wykroczyła tu poza informacje zawarte w nagrobnych inskrypcjach.

Autor niniejszego szkicu podjął próbę zrekonstruowania biografii zapomnianego – jak można wnioskować ze stanu technicznego grobu – Łęczyczanina. Pierwszym krokiem w poszukiwaniu wiadomości o M. Prylińskim było sprawdzenie, czy nie figuruje on wśród osób odznaczonych Krzyżem Niepodległości. W „Monitorze Polskim” (nr 235 z 1933 r.), pod poz. 658 odnajdujemy, wśród wyróżnionych tym odznaczeniem, M. Prylińskiego<sup>3</sup>. Kolejnym etapem



Tablica na grobie M. Prylińskiego  
Fot. B. Bijak

kwereudy był kontakt z Centralnym Archiwum Wojskowym w Warszawie. Tu udało się odnaleźć dwie jednostki archiwalne dotyczące odznaczeń nadanych Prylińskiemu, z kolei w Archiwum Państwowym w Łodzi zachowały się akta śledztwa prowadzonego przeciw niemu przez rosyjską żandarmerię<sup>4</sup>. I chociaż dokładna analiza przywołanych materiałów źródłowych wykazuje występujące w nich pewne nieścisłości to jednak dają one podstawę do opracowania niniejszego tekstu.

Marian Pryliński urodził się we Włocławku lub Sompólnie w marcu 1871 r.<sup>5</sup> jako syn Władysława

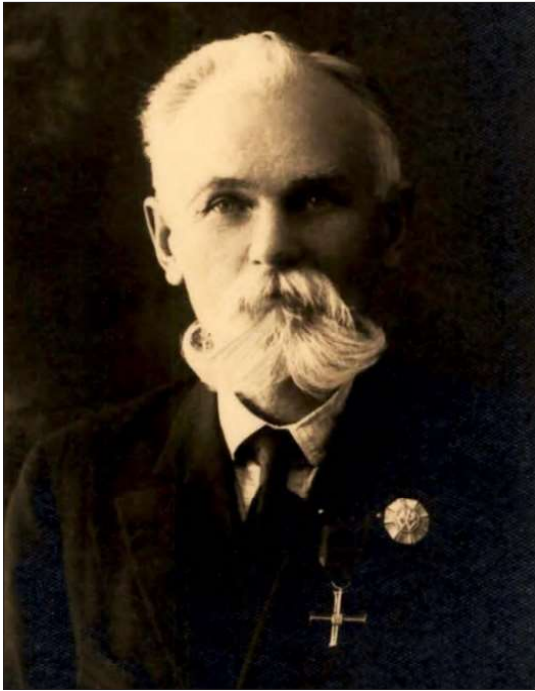
<sup>1</sup> Łęczycza. Monografia miasta do 1990 roku, red. R. Rosin, Łęczycza 2001; Łęczycza. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta, red. J. Szymczak, Łęczycza 2003.

<sup>2</sup> M. Pisarkiewicz, Historia grobami pisana. Cmentarz Parafii pw. św. Andrzeja Apostoła w Łęczycy, Łęczycza 2014, s. 32, 102.

<sup>3</sup> [http://scan.lex.pl/monitory/1933/674774.pdf?\\_](http://scan.lex.pl/monitory/1933/674774.pdf?_ga=2.103622592.17426546371613066713-1025369788.1613066713#xd_co_f=NmYyMTJlNjAtODkyNy00OWViLWE-4OWMtNjdkNTFlMjk3YTBlk~)

<sup>4</sup> Centralne Archiwum Wojskowe (dalej: CAW), kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian KN – 09.10.1933; Pryliński Marian OPWI 2869; Archiwum Państwowe w Łodzi (dalej: APŁ), Zarząd Żandarmerii Powiatu Będzińskiego, sygn. 94.

<sup>5</sup> W kwestionariuszach odznaczeniowych wypełnianych



Marian Pryliński. W kłapie marynarki widoczne Krzyż Niepodległości i Odznaka Pamiątkowa Więźniów Ideowych.

**Źródło:** CAW

i Natalii z Rajskich w rodzinie wyznania rzymskokatolickiego. Posiadał pięciu braci i cztery siostry. Edukację na etapie podstawowym zdobywał prawdopodobnie w rodzinnym mieście, ale do szkoły średniej uczęszczał już w Kole lub w Kole i Kaliszu<sup>6</sup>.

odręcznie przez Prylińskiego jako miejsce urodzenia widnieje Włocławek, z kolei w tych wypełnianych maszynowo dwukrotnie odnajdziemy „Lisków (pow. włocławski)”, a raz m. „Liske (pow. włocławski)”. W ostatnim przypadku prawdopodobnie jest jakiś błąd literowy w zapisie, a najbliższy Lisków leży ok. 120 km na płd.-zach. od Włocławka w pow. kaliskim. Z kolei na obrzeżach współczesnego Włocławka znajduje się ul. Lisek, a ok. 20 km na pół. od miasta jest wieś o tej samej nazwie. Jeśli zaś dokonamy sprawdzenia w internetowej bazie Polskiego Towarzystwa Genealogicznego odnajdziemy wówczas rekord dot. Mariana Prylińskiego z datą ur. 1873 r., miejscem urodzenia i parafią Włocławek. Niestety rubryki dot. rodziców są puste, a przede wszystkim nie ma skanu księgi metrykalnej. Zamieszania w kwestii miejsca urodzenia bohatera artykułu dopełnia fakt, że w dokumentacji proweniencji rosyjskiej podaje on jeszcze inną miejscowość – Sompolno. Podobnie jest z datą urodzenia. W kwestionariuszach odznaczeniowych widnieje 23 marca 1871 r., a aktach śledczych 13 marca 1871 r. Por.: CAW, kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian KN – 09.10.1933, kwestionariusz dla osoby odznaczonej Krzyżem lub Medalem Niepodległości z 7 października 1933 r., b.p., wniosek o nadanie M. Prylińskiemu Orderu Odrodzenia Polski (bez daty), b.p.; Pryliński Marian OPWI 2869, karta zgłoszenia o przyznaniu Odznaki Pamiątkowej Więźniów Ideowych, b.p.; APŁ, Zarząd Żandarmerii Powiatu Będzińskiego, sygn. 94, protokół przesłuchania M. Prylińskiego nr 2 z 17 grudnia 1910 r., s.18-19; [https://geneteka.genealodzy.pl/index.php?op=gt&lang=pol&bdm=B&w=02kp&rid=9495&search\\_lastname=pryli%C5%84ski&search\\_name=marian&search\\_lastname2=&search\\_name2=&from\\_date=&to\\_date=](https://geneteka.genealodzy.pl/index.php?op=gt&lang=pol&bdm=B&w=02kp&rid=9495&search_lastname=pryli%C5%84ski&search_name=marian&search_lastname2=&search_name2=&from_date=&to_date=) [dostęp: 15.02.2021].

<sup>6</sup> Zeznając w śledztwie Pryliński podaje, że ukończył

Następnie praktykował jako aplikant sądowy i pracował w administracji (bliższych szczegółów nie znamy). W 1900 r. rozpoczął pracę jako kasjer miejski w Dąbiu<sup>7</sup>.

Od 1906 lub 1907 r. działał w Polskiej Partii Socjalistycznej. Z doniesień agentów policji carskiej wynika, że brał czynny udział w ruchu rewolucyjnym z lat 1905–1907.

W związku z tym faktem 27 września 1907 r. żandarmeria przeprowadziła przeszukanie w mieszkaniu Prylińskiego, lecz wówczas nie znaleziono niczego, co pozwoliłoby wnieść oskarżenie przeciwko kasjerowi z Dąbia<sup>8</sup>. Nie potrafimy zatem na podstawie dostępnych materiałów rozstrzygnąć, czy podczas rozłamu w partii opowiedział się za nurtem niepodległościowym, czy też przyłączył się do już istniejącej PPS – Frakcji Rewolucyjnej.

Pryliński – jak możemy wyczytać z akt odznaczeniowych – dostarczał i przechowywał broń i amunicję (sześć karabinów Mauser, cztery pistolety Browning) zbierał informacje o instytucjach, które bojowcy mogli zaatakować, zdobywając pieniądze na działalność, udzielał mieszkania na spotkania konspiracyjne. Pozostawał także w stałym kontakcie z przedstawicielami struktur partyjnych zajmujących się gromadzeniem, magazynowaniem i transportem broni oraz materiałów wybuchowych, a także kolportażem nielegalnych wydawnictw<sup>9</sup>.

Wszystko trwało do 14 grudnia 1910 r., kiedy M. Pryliński został zatrzymany przez władze rosyjskie. Dwa dni później w niewielkim mieszkaniu (pokój z kuchnią) rodziny Prylińskich w Dąbiu przeprowadzono przeszukanie. Rotmistrz Samodzielnego Korpusu Żandarmerii Pieriekisłowa w towarzystwie burmistrza i kilku innych urzędników oraz funkcjonariuszy

4-klasową szkołę realną w Kole, a starając się o nadanie mu odznaczeń w okresie międzywojennym, iż ukończył jeszcze dwie klasy Gimnazjum Realnego w Kaliszu. Por.: APŁ, Zarząd Żandarmerii Powiatu Będzińskiego, sygn. 94, protokół przesłuchania M. Prylińskiego nr 2 z 17 grudnia 1910, s. 18-19; CAW, kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian KN – 09.10.1933, kwestionariusz w sprawie nadania Odznaczenia Niepodległości z 18 maja 1931 r, b.p.; Pryliński Marian OPWI 2869, karta zgłoszenia o przyznaniu Odznaki Pamiątkowej Więźniów Ideowych, b.p.

<sup>7</sup> CAW, kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian KN - 09.10.1933, wniosek o nadanie M. Prylińskiemu Orderu Odrodzenia Polski (bez daty), b.p.

<sup>8</sup> APŁ, Zarząd Żandarmerii Powiatu Będzińskiego, sygn. 94, pismo naczelnika Kaliskiego Gubernialnego Zarządu Żandarmerii do naczelnika Piotrkowskiego Gubernialnego Zarządu Żandarmerii z 3 stycznia 1911 r., s. 10-12.

<sup>9</sup> CAW, kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian KN – 09.10.1933, wniosek o nadanie M. Prylińskiemu Medalu Niepodległości (bez daty), b.p., wniosek o nadanie M. Prylińskiemu Orderu Odrodzenia Polski (bez daty), b.p.; Pryliński Marian OPWI 2869, odpis zaświadczenia wydanego przez starostę pow. łeczyckiego z 2 maja 1931, b.p.





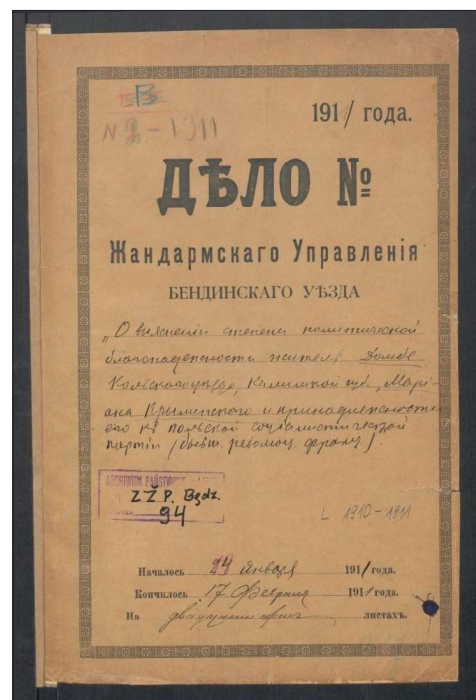
Materiały śledcze żandarmerii rosyjskiej  
**Źródło:** APŁ

sprawdził mieszkanie, strych, piwnicę i sąsiednie budynki jednak działania te nie doprowadziły do odnalezienia – jak to określono – *niczego wyraźnie przestępczego*. Zarekwirowano jedynie paszport Prylińskiego oraz *różne korespondencje celem ich przeglądu*. Analiza zarekwirowanej korespondencji, a także listów, które odnaleziono u Filipa Żurka, działacza PPS z Sieradza, dała asumpt do oskarżenia bohatera naszego biogramu o przynależność do nielegalnej organizacji i przechowywanie broni<sup>10</sup>.

On sam uparcie nie przyznawał się do działalności w partii i znajomości z jej członkami<sup>11</sup>.

<sup>10</sup> APŁ, Zarząd Żandarmerii Powiatu Będzińskiego, sygn. 94, karta rejestracyjna zatrzymanego, s. 2; Zarządzenie nr 4 rotmistrza Samodzielnego Korpusu Żandarmów Rubana z 24 stycznia 1911 r., s. 30; protokół nr 4 przeglądu listu z 17 lutego 1911 r., s. 33; zaświadczenie rotmistrza Samodzielnego Korpusu Żandarmów Kruszyńskiego ze spraw Zarządu Żandarmerii powiatu będzińskiego guberni piotrkowskiej, s. 34.

<sup>11</sup> Ibidem, protokół przesłuchania M. Prylińskiego nr 2 z 17 grudnia 1910 r., s. 18-19; protokół przesłuchania M. Prylińskiego nr 3 z 30 grudnia 1910 r., s. 21-23.



Okładka akt śledczych dotyczących M. Prylińskiego  
**Źródło:** APŁ

W momencie aresztowania rozpoczął się więziennie-zesłańczy etap w życiu bojowca, a także – jak można się domyślać – bardzo trudny czas w życiu jego rodziny, czyli żony Stanisławy z Czaplinskih i dzieci: Janusza (lat 11), Haliny (lat 9), Marii (lat 8) i najmłodszej czteroletniej Zofii<sup>12</sup>. Pryliński został osadzony początkowo w więzieniu w Łęczycy. Przebywał tam do 20 marca 1911 r., kiedy to został odesłany do więzienia w Piotrkowie, gdzie przebywał prawie osiem miesięcy. 15 listopada 1911 r. opuścił piotrkowskie więzienie po wpłaceniu kaucji w wysokości 2 tys. rubli i do 3 października 1913 r. znajdował się na wolności. Następnie ponownie trafił do więzienia w Łęczycy, skąd 4 maja 1914 r. wywieziono go do warszawskiego „Pawiaka”, gdzie oczekiwał na sprawę sądową<sup>13</sup>.

Na posiedzeniu Urzędu Specjalnego Warszawskiej Izby Sądowej, w dniu 29 kwietnia 1914 r. zapadł wyrok, z art. 102 ust. 2 kodeksu karnego, przewidującego karę od 4 do 15 lat ciężkich robót. Jednocześnie sąd zamienił karę robót przymusowych na zesłanie w głąb Rosji, bez podania w sentencji wyroku, jego długości oraz pozbawienie praw stanu. Koszty sądowe ponieść musieli, po równo, wszyscy wówczas sądzeni członkowie PPS. W kontekście opowieści o naszym bohaterze warto przytoczyć opis jego przestępstwa, a mianowicie:

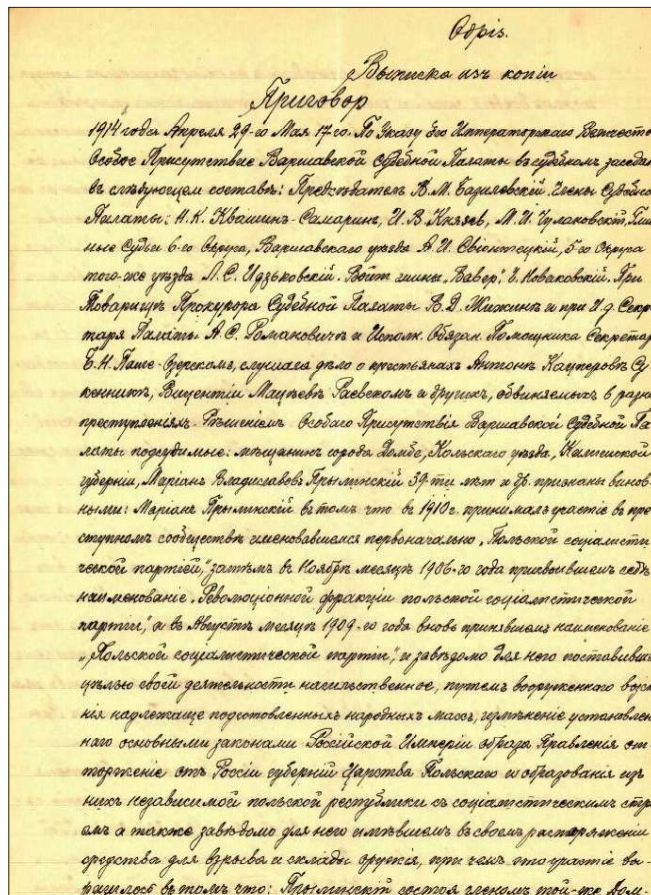
[...] udział w nielegalnym stowarzyszeniu noszącym nazwę „Polska Partia Socjalistyczna” i „Frakcja Rewolucyjna Polskiej Partii Socjalistycznej”, które w sposób jawny dla niego prowadziło działalność mającą na celu przymusową, poprzez uzbrojone powstanie odpowiednio przygotowanych mas ludowych, zmianę sposobu zarządzania, ustanowionego przez główne przepisy Imperium Rosyjskiego, oderwanie od Rosji guberni Królestwa Polskiego i utworzenie z nich niezależnej Rzeczypospolitej o ustroju socjalistycznym oraz jawne dla niego dysponowanie materiałami wybuchowymi i magazynem broni<sup>14</sup>.

W materiałach sądowych znajdziemy również opis fizyczny skazanego. Otóż liczył Pryliński ok. 1,75 cm wzrostu (2 arszyny i 8 werszków), był mężczyzną „okazałym” postury o niebieskich oczach, włosach koloru ciemno płowego z siwizną oraz brodzie i wąsach

<sup>12</sup> Ibidem, protokół przesłuchania M. Prylińskiego nr 2, z 17 grudnia 1910 s.18-19.

<sup>13</sup> CAW, kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian OPWI 2869, karta zgłoszenia o przyznaniu Odznaki Pamiątkowej Więźniów Ideowych, b.p.

<sup>14</sup> CAW, kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian KN - 09.10.1933, wyciąg z wyroku Urzędu Specjalnego Warszawskiej Izby Sądowej z 29 kwietnia 1914 r., b.p.



Fragment wyroku (odpis) Warszawskiej Izby Sądowej  
Źródło: CAW

w tymże kolorze. Skórę miał jasnoróżową, a na lewej dłoni sześciocentymetrową bliznę<sup>15</sup>.

Po wydaniu wyroku jeszcze trzy tygodnie spędził skazany na „Pawiaku”, a następnie został ponownie skierowany do więzienia w Piotrkowie. Po ostatnim, miesięcznym pobycie w więzieniu na terenie Polski, w pierwszej dekadzie sierpnia 1914 r. rozpoczął podróż na Syberię. Najpierw koleją przez Tułę, Orzeł, Samarę i Krasnojarsk do Irkucka, a stamtąd pieszo 450 km w ekstremalnych, zimowych warunkach do miejsca osiedlenia we wsi Biełtousow (pow. wiercholeński), dokąd dotarł 4 marca 1915 r. Tam oddany pod nadzór policyjny pracował początkowo fizycznie, a następnie w lokalnej administracji jako referent inspektora podatkowego, a później jako referent finansowy. Ponadto zaangażował się w pomoc innym zesłańcom osiedlonym w okolicy Wiercholeńska. Ostatnim miejscem zamieszkania Prylińskiego na Syberii było Ułus Magdan, gdzie pracował jako pisarz gminny. W materiałach źródłowych pojawia się również informacja o powstańczej działalności

<sup>15</sup> CAW, kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian OPWI 2869, zestawienie tabelaryczne bez tytułu dot. M. Prylińskiego (rubryki: „Wygląd”, „Punkt docelowy/Przeniesienie”, „Wyznanie”, „Stan cywilny”, „Uwagi końcowe”), b.p.



SEKRETARJAT KAPITUŁY Odznaki Pamiątkowej Więźniów Ideowych Warszawa ul. Emilia Plater Nr. 19/13.		K A R T A Z G Ł O S Z E N I A o przyznaniu "Odznaki Pamiątkowej Więźniów Ideowych" Więźniów Ideowych - lat 1914-23 Wpłynęła dnia 10 X 1931 Licz. 4668	
1. Imię i Nazwisko :		Marjan P R Y L I Ń S K I	
2. Zawód :	2689	Urzędnik.	
3. Dokładny adres :		Łęczycyca ul. Dominikańska Nr. 19	
4. Data i miejsce urodzenia /gmina, powiat, województwo/		25 marca 1871 r. wieś Liske pow. Włocławski województwo Warszawskie.	
5. Przynależność obecna państwowa w chwili uwięzienia		Polska Polska z pod zaboru rosyjskiego.	

Fragment karty zgłoszenia o przyznaniu Odznaki Pamiątkowej Więźniów Ideowych

Źródło: CAW

anty bolszewickiej socjalisty z Dąbia, lecz ze względu na trudność w jej weryfikacji nie będziemy rozwijać tego wątku<sup>16</sup>.

4 października 1922 r. Pryliński wyruszył z Irkucka do Polski z zamiarem połączenia się z rodziną. Zaraz po przyjeździe do Łęczycy (20 grudnia 1922 r.), gdzie mieszkała jego żona z dziećmi zaangażował się zawodowo i społecznie w życie miasta, w którym przyszło mu spędzić kolejne 14 lat. Mieszkał przy ul. Ogrodowej 7 i Dominikańskiej 19, ale na podstawie dostępnych informacji nie jesteśmy w stanie sprecyzować w jakich latach, pod którym adresem. 1 stycznia 1923 r. objął funkcję kierownika Banku Spółdzielczego w Łęczycy i ratując go przed bankructwem wyprowadził na prostą. Działalność aktywnie w Związku Strzeleckim jako prezes oddziału miejskiego i skarbnik obwodu (powiat łęczycki), a także poświęcał czas na pracę w Powiatowym Komitecie Przygotowania Wojskowego i Wychowania Fizycznego. Uczestniczył również czynnie w działaniach komitetów obchodów uroczystości państwowych oraz brał udział w działaniach organizacji charytatywnych i kulturalnych, choć w tych dwóch przypadkach nie znamy ich konkretnych nazw. Poświęcał swój czas również na pracę w ramach instytucji określonej w aktach jako Powiatowy Komitet „Oszczędność”. Być może chodzi w tym przypadku o Komunalną Kasę Oszczędności Powiatu łęczyckiego<sup>17</sup>. W roku

1928 i 1930 Marian Pryliński zasiadał w obwodowych komisjach wyborczych do Sejmu pełniąc funkcję przewodniczącego. Bohater naszego szkicu udzielał się także w Komisji Rewizyjnej Rady Powiatowej<sup>18</sup>.

W jednej z opinii o Prylińskim możemy przeczytać:

*Powszechnie ceniony i szanowany obywatel m. Łęczycy – wybitny patriota i ideowiec. Charakter prawy, bezinteresowny – całkowicie oddany pracy społecznej*<sup>19</sup>.

Opinia powyższa współgra z odznaczeniami, którymi został w swoim życiu wyróżniony dawny bojowiec PPS. Były to Krzyż Niepodległości (1933 r.) i Odznaka Pamiątkowa Więźniów Ideowych (1932 r.). Ponadto w aktach Prylińskiego odnajdujemy również niedatowany wniosek o uhonorowanie go Orderem Odrodzenia Polski klasy V (krzyż kawalerski) z pozytywną opinią wojewody łódzkiego. Nazwiska bohatera tego szkicu nie odnajdujemy jednak w „Monitorze Polskim” z okresu międzywojennego, w którym publikowane były listy odznaczonych. W materiałach archiwalnych dot. Prylińskiego znajduje się także dokument zatytułowany Kwestionariusz w sprawie nadania Odznaczenia Niepodległości stworzony – jak

w Płocku Oddział w Łęczycy.

<sup>16</sup> CAW, karta zgłoszenia o przyznaniu Odznaki Pamiątkowej Więźniów Ideowych, b.p.; zestawienie tabelaryczne bez tytułu dot. M. Prylińskiego (rubryki: „Wygląd”, „Punkt docelowy/Przeniesienie”, „Wyznanie”, „Stan cywilny”, „Uwagi końcowe”), b.p.; lista osób pochodzenia polskiego zamieszkałych w Olzoczarajdowskim choszenie Echirt-Buługackiego ajmaku chcących wrócić do Polski (bez daty), b.p.; zaświadczenie pomocnika wójta gminy Wiercholeńsk z 9 listopada 1912 r.; Pryliński Marian KN – 09.10.1933, kwestionariusz w sprawie nadania Odznaczenia Niepodległości z 18 maja 1931 r, b.p.

<sup>17</sup> Kilka jednostek archiwalnych dotyczących działalności tej instytucji w okresie II RP znajduje się w Archiwum Państwowym

<sup>18</sup> W materiałach archiwalnych jest mowa o Komisji Rewizyjnej Wydziału Powiatowego, ale uważam, iż jest to zapis błędny, ponieważ to Rada, jako organ kontrolujący Wydział, powoływała Komisję Rewizyjną, która stanowiła jej stałą komórkę organizacyjną. CAW, kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian KN – 09.10.1933, kwestionariusz dla osoby odznaczonej Krzyżem lub Medalem Niepodległości z 7 października 1933 r., b.p.; wniosek o nadanie M. Prylińskiemu Orderu Odrodzenia Polski (bez daty), b.p.; odpis zaświadczenia wydanego przez starostę pow. łęczyckiego z 2 maja 1931, b.p.

<sup>19</sup> Ibidem, wniosek o nadanie M. Prylińskiemu Orderu Odrodzenia Polski (bez daty), b.p.

można się domyślić na podstawie tytułów rubryk – dla członków Związku Sybiraków. Odznaczenia o tej nazwie nie odnajdujemy w literaturze przedmiotu z okresu międzywojennego<sup>20</sup>, więc uprawniona wydaje się być hipoteza, że może chodzić o Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości<sup>21</sup>.

Marian Pryliński zmarł w 1937 r. i spoczął na cmentarzu rzymskokatolickim w Łęczycy. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej, na podstawie art. 3 ust. 11 Ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski (Dz. U. z 2018 r., poz. 2529) wpisał grób bojowca PPS-FR do

<sup>20</sup> K. Sejda, *Ordery, odznaczenia i medale Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 1932.

<sup>21</sup> CAW, Kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych, Pryliński Marian KN - 09.10.1933, kwestionariusz do wydania, osobie odznaczonej, legitymacji upoważniającej do otrzymania znaczki kolejowej, b.p.; wniosek o nadanie M. Prylińskiemu Orde-ru Odrodzenia Polski (bez daty); Pryliński Marian OPWI 2869, dowód wpłaty za odznakę i dyplom, b.p. O przyznaniu odznaki świadczą również adnotacje poczynione przez sekretariat Kapituły Odznaki Pamiątkowej Więźniów Politycznych na karcie zgłoszenia.



Grób rodziny Prylińskich na cmentarzu rzymskokatolickim w Łęczycy  
Fot. B. Bijak

ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski pod numerem 1334<sup>22</sup>.

<sup>22</sup> Dokumentacja Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Łodzi, BUWŁd-904-116/20, Zawiadomienie o wpisie grobu M. Prylińskiego do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski z 29 stycznia 2021 r.

## Bibliografia

### Archiwalia

- Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego  
Kolekcja akt personalnych i odznaczeniowych  
Pryliński Marian, KN z 09.10.1933  
Pryliński Marian, OPWI 2869
- Archiwum Państwowe w Łodzi  
Zarząd Żandarmerii Powiatu Będzińskiego, sygn. 94.

### Opracowania

- Łęczycza. *Monografia miasta do 1990 roku*, red. R. Rosin, Łęczycza 2001.
- Łęczycza. *Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta*, red. J. Szymczak, Łęczycza 2003.
- M. Pisarkiewicz, *Historia grobami pisana. Cmentarz Parafii pw. św. Andrzeja Apostoła w Łęczycy*, Łęczycza 2014.
- K. Sejda, *Ordery, odznaczenia i medale Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 1932.

## MARIAN PRYLIŃSKI „FATHER” (1871-1937). THE FORGOTTEN FIGHTER OF THE POLISH SOCIALIST PARTY – REVOLUTIONARY FACTION AND DEFENDED RESIDENT OF ŁĘCZYCA

### Summary

Marian Pryliński was born in Włocławek or Sompolno in 1871. He was a member of the Polish Socialist Party - Revolutionary Faction. He ran a secret warehouse of weapons, explosives and the underground press in Dąbie. Arrested by the Russian authorities, was exiled to Siberia in 1914. He returned to Poland in 1922 and settled in Łęczycza. He was actively involved in social and economic life of the city. Today he remains a completely forgotten figure.

**Keywords:** Marian Pryliński, Łęczycza, Dąbie, Polish Socialist Party, Siberia